

Sygn. akt III Ca 1048/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Balion – Hajduk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 20 marca 2024 r. w G.

sprawy z powództwa (...) Banku Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko A. E.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 12 października 2023 r., sygn. akt I C 437/23

1. zmienia zakazony wyrok w ten sposób, że:

a) **oddala powództwo,**

b) **zasądza od powoda na rzecz pozwanej (...) (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 28 marca 2024r.**

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej tytułem kosztów postępowania odwoławczego 3700 (trzy tysiące siedemset) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od prawomocności niniejszego postanowienia o kosztach.

SSO Magdalena Balion-Hajduk

Sygn. Akt III Ca 1048/23

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zabrze wyrokiem z 12 października 2023 roku zasądził od pozwanej A. E. na rzecz powoda (...) Banku Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. 52.310,64 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 lutego 2023 roku oraz kwotę 8.033 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd ustalił, że 6 sierpnia 2019 roku pomiędzy (...) Bank Spółką Akcyjną w W. a A. E. zawarta została umowa o kredyt konsolidacyjny na podstawie której powód udzielił pozwanej kredytu w kwocie 61.216,35 zł, który pozwana zobowiązała się spłacić wraz z odsetkami w 120 ratach równych płatnych do 1 dnia każdego miesiąca. Kredyt był przeznaczony na potrzeby konsumpcyjne kredytobiorcy w kwocie 19.500 zł, spłatę zobowiązań kredytowych w kwocie 37.492,42 zł oraz zapłatę prowizji 4.223,93 zł.

Zgodnie z umową oprocentowanie kredytu na dzień zawarcia umowy wynosiło 9,99% w stosunku rocznym. Oprocentowanie było ustalane jako suma stawki WIBOR 3M oraz marży 8,27 pkt %. Jak ustalono w umowie od zadłużenia przeterminowanego naliczane były odsetki w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Początkowo pozwana spłacała kredyt zgodnie z zawartą umową. W pewnym momencie pozwana zaprzestała spłat kredytu.

Pismem z dnia 17.09.2022 roku oraz 24.10.2022 roku pozwana została wezwana do zapłaty zadłużenia.

Pismem z dnia 3 grudnia 2022 roku powód wypowiedział umowę z terminem 30 dni.

W piśmie z dnia 13 stycznia 2023 powód wezwał pozwaną do zapłaty w terminie 7 dni całego wymagalnego zadłużenia w kwocie 51.245,73 zł.

Zadłużenie pozwanej na dzień 15 lutego 2023 roku wynosiło 52.310,64 zł na którą to kwotę składały się kwota 48074,32 zł tytułem niespłaconego kapitału, kwota 3000,29 zł tytułem odsetek umownych, kwota 1236,03 zł tytułem odsetek umownych za opóźnienie.

Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w części. Wskazał, że powód swoje roszczenie wywodził z umowy kredytu zawartej pomiędzy powodem a pozwaną. Do sprawy miały zatem zastosowanie przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (dalej: PrBank), ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim, a także przepisy Kodeksu cywilnego.

Podstawę prawną powództwa stanowił art. 69 ust. 1 ustawy prawo bankowe, zgodnie z którym przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty.

Sąd stwierdził, że przedmiotowa umowa została zawarta w lokalu strony powodowej. Zgodnie z art. 97 kc, osobę czynną w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonym do obsługi publiczności poczytuje się w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa.

Podkreślił, że wysokość dochodzonego roszczenia nie została skutecznie zakwestionowana. Pozwana przestała regulować raty kredytu w 2022 roku, a z wyciągu z ksiąg bankowych powódki wynika nadto jednoznacznie, co składa się na kwotę wskazaną w pozwie. Powódka wykazała, że wywiązała się ze swojego zobowiązania tj. udostępnienia kwoty kredytu, natomiast pozwana nie dokonała spłaty swego zobowiązania.

Sąd Rejonowy ocenił zarzut zawyżonych kosztów prowizji, podkreślając że w niniejszej sprawie ma zastosowanie regulacja zawarta w art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim w brzmieniu obowiązującym od 11 marca 2016 roku. Koszty prowizji w przedmiotowej umowie, uwzględniając wysokość pożyczki oraz okres, na jaki została zawarta umowa, nie przekraczały górnej granicy pozaodsetkowych kosztów kredytu (pożyczki). Sąd podzielił dominujące obecnie w orzecznictwie stanowisko, zgodnie z którym postanowienia umowy pożyczki obejmujące pozaodsetkowe koszty przewidziane w wysokości nie przekraczającej granic wyznaczonych w ustawie o kredycie konsumenckim, co do zasady wiążą strony. Zastrzeżenie w umowie pożyczki dodatkowych kosztów w postaci prowizji, czy opłaty przygotowawczej jest dopuszczalne także wtedy, gdy umowa przewiduje obowiązek zapłaty odsetek za korzystanie z kapitału. Przepisy art. 353¹ k.c. i art. 65 § 1 k.c. pozwalają na swobodne kształtowanie stosunku umownego, jednak w granicach bezwzględnie obowiązujących przepisów i zasad współżycia społecznego (art. 58 k.c.). Do ich naruszenia, co do zasady, jednak nie dochodzi, gdy zastrzeżone koszty nie przekraczają ustawowych granic. Sąd Rejonowy uznał, że zarzuty nadmiernych kosztów i w związku z tym nieważności umowy w tym zakresie, czy też bezskuteczności zapisów w zakresie opłat dodatkowych były niezasadne.

W ocenie Sądu Rejonowego brak jest w umowie pożyczki postanowień zawierających klauzule abuzywne, w tym w szczególności odnoszących się do oprocentowania zmiennej umowy. W tym kontekście wymaga podkreślenia, że przepis art. 385¹ § 1 k.c. zd. drugie k.c. nie dopuszcza możliwości uznania za klauzulę niedozwoloną postanowień określających główne świadczenia stron, w tym ceny i wynagrodzenia, gdy zostały sformułowane – jak w rozpoznawanej sprawie – w sposób jednoznaczny. Zastrzeżenie w umowie pożyczki zmiennej oprocentowania jest dopuszczalne.

Za nietrafny uznał Sąd I instancji zarzut skorzystania przez stronę pozwaną z sankcji kredytu darmowego w związku z oświadczeniem pozwanej złożonym względem powoda w dniu 21 sierpnia 2023 r. Zgodnie z art. 45 ust. 1 u.k.k, w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie. Sankcja kredytu darmowego polega zatem w ogólności na uprawnieniu konsumenta do spłaty kredytu bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy. Celem sankcji kredytu darmowego jest pozbawienie kredytodawcy prawa do pobierania odsetek i innych opłat określonych w umowie z tytułu udzielonego kredytu za naruszenie obowiązków informacyjnych. Zawarta między stronami umowa zawierała wszystkie niezbędne informacje i określała je w sposób jednoznaczny i zrozumiały.

Sąd Rejonowy uznał, że dopuszczalne jest naliczanie odsetek od prowizji albowiem zawarcie prowizji w umowie pożyczki było dopuszczalne. Zgodnie z art. 110 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, bank może w szczególności pobierać przewidziane w umowie prowizje i opłaty z tytułu wykonywanych czynności bankowych, do których w myśl art. 5 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy należy również udzielanie pożyczek pieniężnych. Prowizja przygotowawcza stanowi obok odsetek kapitałowych dodatkowe wynagrodzenie banku-kredytodawcy (pożyczkodawcy) w związku z jego faktyczną gotowością do wykonania umowy kredytowej i wydania kredytobiorcy (pożyczkobiorcy) na jego żądanie określonej sumy kredytu (por. wyrok SN z dnia 18 maja 2017 r. I CSK 540/16). Zdaniem Sądu Rejonowego, skoro prowizja stanowi wynagrodzenie za świadczenie usług, to w pełni uzasadnione jest żądanie zapłaty tejże prowizji przez bank na etapie realizacji ciężącego na nim jako pożyczkodawcy obowiązku umownego, tj. wypłacenia określonej kwoty. Powszechnie stosowane jest rozwiązanie wliczenia prowizji do sumy określonej kredytowanymi kosztami pożyczki. Rozwiązanie takie sprawia, że klient banku nie jest zobligowany do dokonania zapłaty prowizji z własnych środków przed otrzymaniem kapitału pożyczki. W takim przypadku konsument de facto korzysta z kapitału przedsiębiorcy również w tej części, w jakiej przeznaczony on został na zapłatę wynagrodzenia z tytułu świadczenia usług przez bank.

W konsekwencji Sąd I instancji za niezasadne uznał zarzuty pozwanej dotyczące nieprawidłowości w wyliczeniu kwoty dochodzonej pozwem.

Pozwana w apelacji zarzuciła naruszenie:

- art. 69 ust. 1 i 2 i art. 78a ustawy pr.bank. w związku z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2, art. 5 punkt 7,10 i 12, art. 25 ust. 1 pkt 1, art. 30 ust. 1 pkt 37, art. 45 ust. 1 i art. 47 ustawy o kredycie konsumenckim w związku z art. 385¹ - art. 385² k.c. w związku z art. 6 k.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c., a także art. 58 k.c. z uwagi na bezzasadne przyjęcie, że umowa kredytu jest zgodna z przepisami prawa w zakresie oprocentowania, a nadto że powód te okoliczności wykazał, podczas gdy:

- sprzecznie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim naliczał w umowie kredytu odsetki umowne od kredytowanych kosztów, a Sąd I instancji nie rozważył zarzutów pozwanej w zakresie ujęcia w umowie kredytu błędnej wartości (...) oraz odsetek umownych,

-umowa kredytu w zakresie naliczenia odsetek od kosztów zawierała postanowienia abuzywne,

- pozwanej udostępniono do dyspozycji jedynie kwotę kapitału kredytu, potrącając kwotę prowizji bankowej,

- umowa pozbawiona jest odsetek w całości, a powód nie wykazał wysokości roszczenia, gdyż nie wiadomo, jakie jest oprocentowanie od kapitału bez kredytowania kosztów i jak należałoby wobec tego zaliczyć wpłatę na poczet spłaty umowy ,

- powód nieskutecznie wypowiedział umowę, bo na moment wezwania i wypowiedzenia nie było zadłużenia i nie dochowano procedury wypowiedzenia.

W konsekwencji Sąd I instancji błędnie nie ustalił od jakiej kwoty powód naliczał odsetki w umowie kredytowej, jakie były składowe tej kwoty.

Zarzuciła także naruszenie art. 245 oraz 243 k.p.c. w związku z art. 95 ust. 1 i 1a ustawy pr.bank. oraz 69 i art. 78a ustawy pr.bank. przez błędne niezastosowanie, podczas gdy pozwana kwestionowała wiarygodność prywatnych dokumentów przedstawionych przez powoda oraz przez zasądzenie wierzytelności wynikającej z umowy kredytu w sytuacji, gdy nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy i powód nie udowodnił roszczenia co do wysokości.

Pozwana wniosła o zmianę wyroku przez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów na swoją rzecz za obie instancje.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie w kosztów postępowania odwoławczego, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko wyrażone w sprawie i podkreślając, iż rozstrzygnięcie Sądu I instancji w g jest prawidłowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie nie jest sporne pomiędzy stronami, że pozwana zawarła z powodem umowę kredytu, z której wywiązywała się do 2022r. Konsekwencją było wezwanie pozwanej do zapłaty kwoty wyliczonego przez powoda zadłużenia i wystosowanie do pozwanej wypowiedzenia umowy. W ocenie powoda zadłużenie pozwanej wyniosło 52 310,64 zł, które Sąd Rejonowy uznał za wykazane. Z tym stanowiskiem zgodzić się nie można.

W § 1 ust. 1 umowy kredytu postanowiono, że bank udziela kredytobiorcy kredyt w wysokości 61 216,35 zł przeznaczony potrzeby konsumpcyjne kredytobiorcy w wysokości 19 500 zł, na spłatę zobowiązań kredytowych z tytułu umowy kredytu kredyt i celowy oraz studencki w wysokości 37 492,42 zł oraz na spłatę kosztów kredytu, to jest prowizji za udzielenie kredytu w wysokości 4223,93 zł. § 1 pkt 4 umowy postanowiono, że kwotę udzielonego kredytu wymienioną w ust. 1 kredytobiorca zobowiązuje się spłacić wraz z należnymi odsetkami umownymi w 120 równych ratach kapitałowo – odsetkowych. Jak wynika z tych postanowień raty kapitałowo – odsetkowe obejmowały także koszty kredytu w postaci prowizji i od niech także naliczono umowne odsetki.

Wbrew twierdzeniom Sądu Rejonowego zarzut pozwanej podnoszony w toku procesu i powtórzony w apelacji dotyczący niedopuszczalności naliczania odsetek od kosztów pozaodsetkowych tj. od prowizji banku jest uzasadniony. Należy go rozpatrywać nie w aspekcie abuzywności z art. 385¹ kc (rażącego naruszenia interesów i sprzeczności z dobrymi obyczajami) lecz przez pryzmat sprzeczności z przepisami ustawy. W szczególności z treści art. 5 pkt 7 i 12 w zw. z art. 25 ust 1 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim. W art. 5 pkt 12 ustawy o kredycie konsumencki zdefiniowano rzeczywistą roczną stopę oprocentowania jako całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, wyrażony jako wartość procentową całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym. Całkowitą kwotę kredytu określono w art. 5 pkt 7 jako maksymalną kwotę wszystkich środków pieniężnych nieobjętych kredytowanych kosztów kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt ...[.]. Już z porównania powyższych definicji wynika, że oprocentowanie kredytu nie może obejmować kredytowanych kosztów. Również z art. 25 ust 1 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim wynika, że przy ustalaniu rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania uwzględnia się całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, z wyłączeniem opłat z tytułu niewykonania swoich zobowiązań wynikających z umowy o kredyt oraz opłat innych niż cena nabycia towaru lub usługi, które konsument jest zobowiązany ponieść bez względu na sposób finansowania tego nabycia ...[.]. Ponadto z brzmienia art. 69 prawa bankowego należy wnioskować o wyłączeniu prowizji banku z środków podlegających oprocentowaniu.

W świetle tego przepisu obowiązkiem kredytobiorcy jest zwrot kwoty kredytu z odsetkami oraz zapłata prowizji [art. 69 pr.b. przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu]. Tym samym naliczenie przez powoda odsetek od kosztów prowizji było bezzasadne. Powoduje to w oczywisty sposób niewłaściwe wyliczenie wysokości raty, a tym samym niewłaściwe ustalenie rzeczywistej wysokości zadłużenia. Na podstawie materiału dowodowego nie można ustalić jaka jest jego wysokość. Powoduje to w konsekwencji nieskuteczność wypowiedzenia umowy kredytu, które Sąd odwoławczy uznał z powyższych przyczyn za bezskuteczne.

Żądanie pozwu obejmowało zasądzenie długu z tytułu rozwiązanej umowy na skutek jej wypowiedzenia. Przy tak ukształtowanej podstawie faktycznej pozwu, gdy poczynione ustalenia nie dają podstaw do uznania skutecznego rozwiązania umowy, niedopuszczalne byłoby również zasądzenie kwoty zaległych rat, których wysokość zresztą jak wskazano wyżej została błędnie określona. Stanowiłoby to bowiem wyjście ponad podstawę faktyczną pozwu, którą sąd jest związany.

Sąd Okręgowy, mając powyższe okoliczności na względzie na mocy art. 386 § 1 k.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania za obie instancje Sąd odwoławczy orzekł na mocy art. 98 k.p.c. obciążając nimi w całości powoda. Na koszty postępowania odwoławczego złożyła się opłata od apelacji 1000 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2700 zł.

SSO Magdalena Balion – Hajduk